

Obcím se zdražuje svoz plastů. Není jasné, co s výměty z třídění. Shrnutí v dopisu obecním svazům

Problém s plastovými výměty ze žlutých popenic z obcí a měst stále pokračuje. Třídící linky nemají kam odvézt nevyužitelné zbytky z třídění. Sklárky obcím odmítají převzít odpad s odkazem na § 36 odst. 5 nového zákona. Obce píší cenové metodiky, protože zdražení svozu plastů stále pokračuje. Dle zástupce Svazu měst a obcí, Mgr. Pavla Drahovzala, se obcím meziročně již navýšily náklady na svoz plastů díky nové odpadové legislativě dokonce 2,5 násobně. Zdražování dále pokračuje, protože problém není vyřešen.

Situace je vážná. Profesní sdružení opakovaně ve vztahu k novému zákonu upozorňovala Ministerstvo životního prostředí na závažnost situace a na rizika výrazného zdražení služeb obcím (např. [zde](#)). Opakovaná varování se vyplnila a nyní sami zástupci obecních svazů upozorňují na již proběhlou zásadní míru zdražení a na riziko dalšího pokračování, pokud se problém nezačne skutečně fakticky řešit.

Česká asociace odpadového hospodářství aktuálně zaslala dopis předsedům dvou největších obecních svazů SMO ČR a SMS ČR. V textu dopisu je shrnutí aktuální situace i upozornění na rizika dalšího zdražování svozu plastů, s ohledem na problematiku dikci ustanovení § 36 odst. 5. Vzhledem k tomu, že problém se týká prakticky všech obcí v republice, je plný text dopisu níže k dispozici všem starostům a dalším zainteresovaným subjektům, neboť problém je třeba bezodkladně řešit.

Svaz měst a obcí České republiky

Vážený pan **Mgr. František Lukl, MPA - předseda**

Sdružení místních samospráv České republiky

Vážený pan **JUDr. Stanislav Polčák - předseda**

Vážený pane předsedo,

jako profesní svaz sdružující největší kapacity recyklačních technologií a také prakticky všechny klíčové výrobce paliv z odpadů v České republice, bychom Vám chtěli poskytnout doplňující informace ke zveřejněné cenové metodice (dále jen Metodika), která byla vydána a zveřejněna k problematice probíhajícího citelného zdražování služeb svozu plastových odpadů (k nalezení na serveru SMO ČR -

<https://www.smocr.cz/Shared/Clanky/10277/zvyseni-cen-za-plastovy-odpad-posouzeni.pdf>). Z vývoje posledních měsíců a týdnů je evidentní, že k citelnému

zdražování svozu komodity odpadních plastů z obcí a měst dochází, a to v návaznosti na nový zákon o odpadech a jeho vybraná ustanovení. Odborné svazy na aktuální problém a možné dopady na obce upozorňovaly již před samotným schválením zákona.

Posouzení zvýšení plateb za plastový odpad z obcí

I Senát Parlamentu České republiky jednoznačně upozornil Poslaneckou sněmovnu a předkladatele MŽP, že překotným spuštěním nových povinností prakticky ze dne na den, vzniknou zásadní dopady, včetně zásadních dopadů na obce a města. Ministr životního prostředí nicméně zákonodárce ujistil, že žádné problémy nenastanou a že citelné ekonomické dopady obcím nehrozí. **Čas však bohužel ukázal, že rizika, na která odborníci opakovaně upozorňovali, se nyní naplnila. Sám místopředseda Svazu měst a obcí, Mgr. Pavel Drahovzal, na semináři Poslanecké sněmovny, dne 16.2.2021 uvedl, že obcím s novým zákonem zatím vzrostly meziročně náklady na tunu plastového odpadu dokonce více než na 2,5 násobek. Klíčovým problémem je samotná dikce a načasování spuštění § 36 odst. 5 nového zákona o odpadech. Podstata problému je podrobněji vysvětlena v příložených dopisech na MŽP – viz příloha.**

Jako oborový svaz oceňujeme, že představitelé Svazu měst a obcí ČR připravili předmětnou cenovou Metodiku/cenové doporučení pro obce. Aktuálně nechceme zkoumat její tržní dopady. Nicméně chceme v odborné rovině upozornit na to, že v Metodice zatím nejsou zahrnuty některé podstatné aspekty, které mají rovněž zásadní vliv na finální cenu služeb pro obce a města. A že tedy zde uvedené ceny reálně mohou představovat maximálně ceny na bráně cílových zařízení, ale nikoli ceny celé dodávané služby. V Metodice nejsou obsaženy další neoddelitelné náklady, které se s jistotou projeví ve finální ceně služby, kterou platí obce a města, jakožto původci odpadu.

Níže uvádíme některé odborné poznámky ze strany svozových a zpracovatelských firem, které se k aktuálnímu materiálu sešly a které byly zpracovány v rámci ČAOH. Tyto položky v dané Metodice bohužel chybí, nicméně na obce dopadnou ve skutečné finální ceně, která musí reagovat na změny vyvolané aktuální právní úpravou.

- U variant řešících uplatnění výstupů ve formě TAP - V Metodice uvedené částky mohou být reálně částky, za které výrobce paliva uplatní palivo na bráně cementárny. Tedy kolik výrobce zaplatí, aby si palivo cementárna na bráně vzala (pokud však má

tato cementárna volnou kapacitu na příjem, pokud ne, bude tržní tlak na cenu výrazně vyšší). **V této položce však není započítána cena za výrobu paliva ze samotného výmětu z třídící linky.** Cementárny nemohou až na výjimky zpracovat samotný plastový výmět. K výrobě TAP je proto zapotřebí linka na výrobu paliva a řada dalších procesů úpravy výmětů, než vznikne samotné palivo. A také zde **vznikají další nevyužitelné odpady, které do paliva nemohou a vzniká tak další náklad a cena za nakládání s nimi** (zákon nově zásadně komplikuje i nakládání s reálně nevyužitelnými odpady z výroby TAP). **Metodika s těmito náklady nepočítá.**

- **Další zásadní položky, které v ceně v tomto Metodickém materiálu pro obce nejsou započítány, a které však obce jistě hradit budou, jsou náklady za dopravu, skladování a lisování výmětů před jejich přepravou na vzdálenosti mnohdy větší než 100 km.** Zatímco do konce roku mohly výstupy z třídění plastů končit v cca 170 zařízeních v ČR. Nově je to pouze cca 5 cementáren a 4 spalovny (jen malá část odpadu). Zásadně se tak navyšují nutné dopravní vzdálenosti a cena za samotnou dopravu.
- **Dalším zásadním aspektem absentujícím v Metodice je fakt, že materiál počítá s tím, že koncovka má volnou kapacitu na příjmu a že neexistuje tržní přetlak.** Ten je však nyní velmi silný, až extrémní. A po dobu dalších minimálně 24 měsíců zde s jistotou bude, protože se neblíží ke konci žádný schvalovací, či stavební proces nutné variantní technologie, kam by bylo možné odpady ze dne na den v potřebném množství přeměrovat.
- Metodický materiál počítá s materiálovým využitím **30 % - 40 %** hmotnosti svezných plastů. Tato míra uplatnění vytríděného výstupu z komunálních plastů není v současné době v praxi úplně reálná. Jako realistická se spíše jeví aktuálně stanovená míra pro podporu třídících linek vyhlášená ze strany **AOS EKO-KOM**, která byla nově stanovena na hranici **na 28 %** hmotnosti materiálově využitelných plastů. Číslo uvedené v metodice „40%“, při odbytových možnostech, kam by bylo možné vytríděný plast nyní uplatnit, není pro území ČR aktuálně reálné. K účinnosti třídících linek je třeba rovněž doplnit toto. **Samotná účinnost na třídících linkách je dána skladbou odpadů. Výtěžnost je tedy dána zejména tímto faktorem a není primárně faktorem technologie třídících linek, nebo jejich obsluhy. To v žádném případě. Limitujícím faktorem účinnosti třídících linek je odbyt a zájem o vytríděné suroviny.** Dosavadní třídící linky dokázaly v letech 2008 – 2009 vytrídít a uplatnit na trhu v ČR a v zahraničí cca 65 – 75 % vytríděných plastů. Byl pro ně odbyt. Je však zřejmé, že od doby výpadku čínských kapacit se nepodařilo adekvátně navýšit recyklační kapacity v ČR, a to bohužel ani s novým zákonem. **Limitujícím faktorem tedy jednoznačně není účinnost třídících linek, ale poptávka po produktech třídění a s tím související celkové legislativní nastavení systému. To, zda systém vůči investorům dokáže kopírovat evropskou odpadovou hierarchii, či nedokáže.** To, zda investoři s novou legislativou preferují spíše vyšší, či spíše nižší stupně nakládání s odpady odkloněnými ze skládek. Obcím je nově dáno zákonem zvýšit třídění, na čemž se jednoznačně budou podílet i plasty a tedy i do budoucna se budeme s tímto problémem potýkat ve zvýšené míře.
- **Zcela zásadní připomínkou k Metodice je odvolání se na údajnou možnost skládkovat 15 % hmotnosti výmětu z třídících linek.** Nový zákon o odpadech však bez jakékoli výjimky zakazuje v ustanovení § 36 odst. 5, aby se odpady z odděleně sbíraného sběru, které převyší výhřevnost 6,5 MJ/kg v sušině (což je prakticky vše kromě kamení a stavebního inertu), ukládaly na skládku. Zákon neřeší

faktickou využitelnost daných odpadů, ale vše bez výjimky vztahuje pouze k nastavené výhřevnosti, která je navíc v sušině. Uvedených 15% hmotnosti neplyne z žádné platné legislativy. Komentovaných 15 % „**umožnilo**“ svým textem „ Metodické sdělení MŽP“, ze dne 31.12.2020 pod č.j.: MZP/2020/720/5402. Metodické sdělení však nemůže jít nad dikci zákona a navíc reálně nemá žádnou právní relevanci. **MŽP zatím, a to ani přes opakované dotazy a žádosti, nikdy neuvedlo, z jakého ustanovení zákona by měla výjimka na 15% výmětů platit.** Fakticky tak v tomto případě bude odpovědnost na provozovatelích skládek, jak se zachovají s vědomím, že se jednoznačně vystavují sankcím ze strany dohledových a kontrolních orgánů. Takové nastavení je samozřejmě neakceptovatelné a nemůže na něm být postaven svoz plastových odpadů z obcí. Jak zaznělo na semináři SMS ČR dne 13.4.2021, **obce se již v praxi setkávají s tím, že provozovatelé skládek jednoznačně odmítají tyto odpady z obcí na skládky přijmout. Obce pak však nemají možnost, kam odpady reálně předat.**

- Je vhodné také podtrhnout, že aktuální nastavení zákona v žádném případě nevyplývá z evropské legislativy. Z evropské legislativy vyplýval původní návrh MŽP, který byl předložen do připomínkového řízení. Původní návrh by v žádném případě aktuální problémy nezpůsobil. Úpravy, ke kterým došlo v dalších fázích, kdy již nebylo možné se k navrhované dikci odborně vyjádřit a připomínkovat ji, a které MŽP odsouhlasilo, nevycházejí z evropské legislativy, což je ověřitelné.
- Je rovněž nutné doplnit, že aktuálně se situace se směsnými plasty ještě zhoršila, a to s příchodem pandemie COVID -19. Cca od poloviny března 2020, do současné doby, můžeme pozorovat změny v chování obyvatel, ve smyslu produkce odpadů. Způsob práce tzv. z domova, typu HOME Office, podstatně změnila hmotnostní bilance vznikajících, zejména plastových odpadů. Plastové separace ve městech a obcích jsou výrazně znečištěny balastními nevyužitelnými plastovými a jinými odpady, které aktuálně podstatně snižují procento případného materiálového využití vytríděného plastu.
- **K variantě č. 1** Metodika užívá střední hodnoty pro skládkování ve výši **900 Kč/t až 1.100 Kč/t**. K těmto cenám za skládkování je připočten zákonný poplatek za skládkování ve výši **+ 300 Kč/t** a dále pak náklady spojené zřejmě se změnou rekultivační rezervy ve výši **+45 Kč/t**. Metodika však nákladově nezohledňuje další změny, které přinesl zákona č. 541 /2020 Sb. Jedná se zejména o změnu pro nakládání s rekultivační rezervou, resp. nutnost zahrnout i výrobky do povinných 25 % hm tzv. TZS. Tato skutečnost se rovněž projevuje na faktickém navýšení nákladů za skládkování a ve finální ceně této technologie.
- **K variantě č. 2** – Automaticky počítá, že majoritní část plastové separace bude uplatněna v ZEVO a opět minoritní část plastové separace, nezákonně uložena na skládkách odpadů (odkaz na 15%). Tato varianta však s ohledem na reálné kapacity ZEVO množstevně nevychází. V ČR jsou čtyři spalovny na neupravený směsný komunální odpad. Tyto technologie jsou nastaveny na určité teplotní režimy. Tyto režimy odpovídají hodnotám pro stanovení výhřevnosti vstupujících odpadů v rozmezí **8 -12 MJ/kg**. Plastový výmět, o kterém se Metodika zmiňuje, **dosahuje výhřevnosti nad 20 MJ/kg** (20-30 MJ/kg). Jinými slovy spalovny, s ohledem na rizika pro samotnou technologii, nemají obecně o tento odpad zájem, což opakovaně potvrzují písemnými vyjádřeními. V reálu ZEVO přijímají velmi malou část plastových výmětů, avšak za výrazně vysokých nákladů, přesahujících násobně náklady na SKO. Dopady se pak logicky projevují zásadním navýšením cen pro

obce.

- **K variantě č. 3** V první řadě si musíme uvědomit, že se v případě TAP již fakticky nejedná o odpad, ale o výrobek, kde výrobce deklaruje jasně stanovenou kvalitu, za kterou smluvně odpovídá. Toto je zcela zásadní připomínka, při řešení kalkulací pro plastové odpadové výměty. Cementářské normy a předpisy jasně stanovují, jaké maximální hodnoty mohou dosahovat sledované škodliviny ve vyrobeném TAP. Zásadní sledovanou veličinou (vedle několika dalších) je absolutní obsah Cl (chlor) v TAP. **Plasové výměty se v dlouhodobě sledovaném průměru, pohybují s obsahem Cl mezi 2,45 % hm. - 3,6 % hm. Cl. Maximální požadovaný obsah Cl pro TAP v cementářských technologiích je 0,7 %** Je proto zcela zřejmé, že plastový výmět se může přidávat do linky na výrobu TAP pouze v omezeném množství. Nesmí být ohrožena výsledná kvalita výrobku „TAP“, aby vůbec mohlo dojít k jeho uplatnění na trhu. **To s sebou nese další náklady na výrobu TAP a také na nakládání s další frakcí fakticky nevyužitelných odpadů (byť mají určitý energetický obsah), která při výrobě TAP neodmyslitelně vzniká.** Vznik nevyužitelných odpadních frakcí však zákon při výrobě TAP, podobně jako v případě třídění komunálních odpadů, vlastně nově neumožňuje díky navázání na parametr výhřevnosti a díky dikci nového ustanovení § 36 odst. 5.
- Metodika dále u varianty č. 3 předpokládá, že **70 % plastových výmětů**, a to v roce 2020, skončilo za průměrnou částku **500 Kč/t, na linkách pro výrobu TAP**. Tuto cenu, pak porovnává s průměrnou cenou na linkách na výrobu TAP v roce 2021. **Jedná se však o situaci, která velmi pravděpodobně nikdy nenastala a nastat nemohla**, neboť by smluvní operátor (svozová firma) vozil v roce 2020 odpady o **36 % až 66 %** dráž, než by pro něj vycházelo povolené uložení odpadu na skládce. Při faktu, že služby svozu odpadu je nutné řádně soutěžit (veřejná výběrová řízení) a **jediným kritériem byla za posledních 10 let u odpadů cena**, fakticky není reálné, aby svozové společnosti v roce 2020 vozily odpady do nákladnějších technologií, než jim umožňoval platný zákon.

Je pozitivní, že MŽP již před několika měsíci deklarovalo, že se bude problémem aktivně zabývat. Nicméně aktuální situace týkající se nemožnosti uplatnění plastových výmětů se stále v praxi zhoršuje. Z postupů MŽP zatím není dostatečně zřejmé, jak by v těchto týdnech a měsících měly obce a města, svozové firmy, nebo třídící linky naložit se vznikajícími tisíci tun plastových výmětů, pro které není uplatnění. Chápeme, že se řeší podpora pro projekty v době za tři a více let. To je pozitivní. Aktuálně je však třeba řešit, co s odpady nyní a co s nimi dalších 24 měsíců. Dobře byla problematika shrnuta v článku uznávaného odborníka na danou oblast, Ing Petra Bielana z městské společnosti OZO Ostrava - <https://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/petrn-bielan-polemika-k-clanku-co-delat-s-vymety-z-tridicek-plastovych-odpadu>

Shora uvedené odborné informace Vám, vážený pane předsedo, předáváme s nabídkou další spolupráce v daném tématu, protože chápeme, že **dopady na obce jsou citelné, a pokud se něco dostatečně rychle nezmění, tak budou v této věci dále velmi narůstat.** Uvedenou Metodiku je dle našeho názoru třeba dopracovat. Pokud to uznáte za vhodné, rádi poskytneme odbornou podporu. A abychom předešli případným chybným interpretacím dané Metodiky, co nejdříve tuto korekční informaci pro obce a města zveřejníme způsobem podobným, jako byla zveřejněna samotná Metodika.

Jsme toho názoru, že věc je třeba skutečně aktivně řešit. Ze zkušenosti z období od začátku roku je evidentní, že k danému problému je třeba svolat společné jednání

všech dotčených zainteresovaných stran, nejlépe na MŽP. Je třeba, aby se na jednání pravdivě pojmenovala skutečná vážnost problému a jeho praktické a stále se zhoršující projevy. Na jednání by pak měly zaznít návrhy, jak reálně aktuální stav řešit v následujících týdnech a v dalších cca minimálně 24 měsících. To je totiž to podstatné, co zatím vůbec, ani přes opakované dotazy, nezaznělo.

Vážnost problému tak bohužel stále odnášejí zejména obce, které nesou tíži navýšených nákladů a dále třídící linky, které nevědí, kam s plastovými výměty, které stále nikdo nechce. Nevědí kam s výměty, které se každý další týden ve stovkách tun sváží znovu a znovu z obcí.

Po komunikaci s řadou obcí Vás tímto chci rovněž požádat o aktivní iniciativu vašich svazů k tomu, abyste pokud to uznáte za vhodné, oslovili ministra životního prostředí s žádostí o svolání širokého jednání všech dotčených stran za účelem nalezení praktického řešení tohoto vážného problému.

Děkuji.

S pozdravem.

Ing. Petr Havelka, výkonný ředitel, Česká asociace odpadového hospodářství